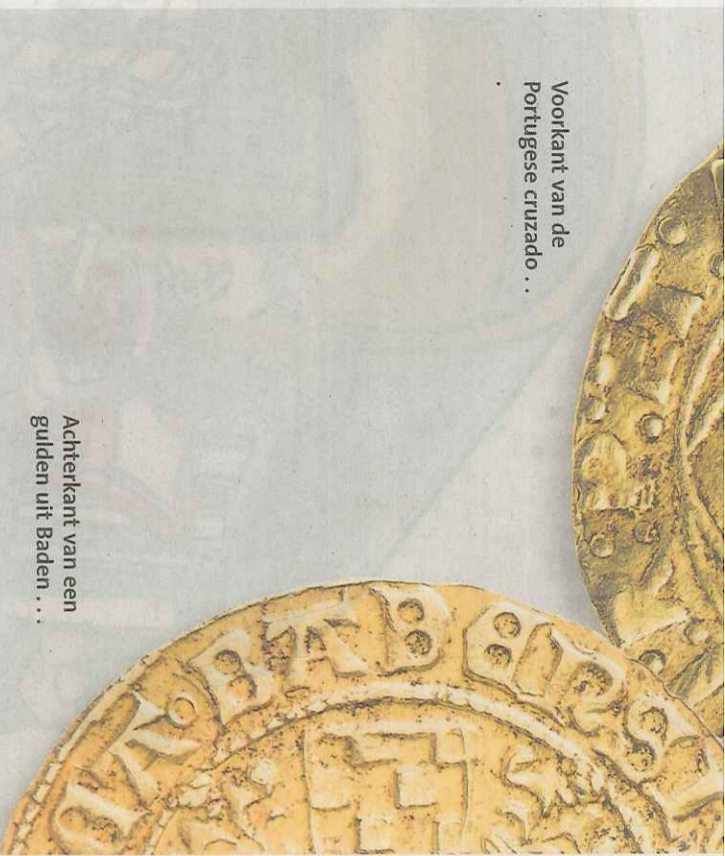

... en de achterkant.
FOTO'S TEYLERS MUSEUM

... en de achterkant van een gulden uit Baden...

COBA
De Taalschool valt onder Stip, het openbaar onderwijs Hilversum. Deze organisatie heeft al ervaring met een dergelijke school. Taalschool COBA bij basisschool De Dubbeldekker valt onder Stip. Tot nu toe gingen de Huizer nieuwkomers naar deze school. Maar door het toegenomen aantal leerlingen voor de Taalschool is het volgens de wethouder nu mogelijk om een nieuwe Taalschool in Huizen te openen. Verhage besluit: 'Ik ben daar erg blij mee omdat ik voorstander ben van 'onderwijs dichtbij huis'. De kinderen raken nu sneller vertrouwd met onze gemeente.'

Achterkant van een gulden uit Baden...

Voorkant van de Portugese cruzado...

Zoeken naar

Ronald Frisart
r.frisart@hollandmediaombank.nl

Loosdrecht * De Loosdrechtse muntschat, ook wel goudschat genoemd, wordt nader onderzocht. De 'schat' bestaat uit 24 in Nieuw-Loosdrecht gevonden middeleeuwse munten. Als het meezit, kan het onderzoek interessante nieuwe gegevens over de (deels) gouden munten opleveren.

Dat vertelt historicus Jan Pelsdonk, conservator munten en penningen verbonden aan Teylers Museum in Haarlem. De Loosdrechtse muntschat ligt sinds 2010 in het museum aan het Spaarne.

Nieuwe techniek

Tot nu toe is alleen de buitenkant van de goudschat onderzocht. Daardoor is de herkomst van de munten bekend en ook ruwweg in welk tijdperk ze zijn geslagen. Met een nieuwe techniek hoopt Pelsdonk nu te komen tot 'een nadere datering', laat hij desgevraagd weten. „Ook kunnen we misschien de herkomst achterhalen van het metaal waaruit de munten bestaan, bijvoorbeeld of dat uit een Duitse mijn afkomstig is of uit Afrika.”

Ongeveer tienduizend voorwerpen heeft Teylers Museum van februari tot en met augustus dit jaar onderzocht met een zogeheten XRF-scan. XRF staat voor röntgenfluorescentie. Met dat hulpmiddel

kan worden bekeken uit welk metaal of welke metalen de binnenkant van een munt bestaat. Met een variant van deze techniek hebben wetenschappers van de Leidse universiteit eerder onzichtbare en onleesbare middeleeuwse teksten tevoorschijn getoverd. En in 2011 was het groot nieuws dat dankzij XRF-techniek onder een schilderij een (ouder) zelfportret van Rembrandt was aangetroffen.

Ook de Loosdrechtse muntschat is inmiddels gescand. Wanneer de gegevens die dat heeft opgeleverd worden bestudeerd kan Pelsdonk nog niet zeggen. „Er staat geen druk op”, met andere woorden: het kan nog wel even duren. Bovendien waarschuwt hij tegen al te overspannen verwachtingen: „Het onderzoek kan interessante gegevens opleveren, maar wellicht wordt het niets.” Hoe dan ook is een nieuwe episode aangebroken in de toehal intrigerende geschiedenis van de Loosdrechtse muntschat. Pelsdonk beschrijft die wederwaardigheden in het jongste nummer van het Gooise archeologische tijdschrift Archeologica Naerdincklant. Het hele verhaal begon met een probleem van veenhouder Ab Pritsen. Achter zijn boerderij (Nieuw-Loosdrechtsdijk 20), aldus jaarboek Naerdincklant 2006) had hij een stuk land liggen waar hij dagelijks zijn koeien molk. Omdat het dat nogal drassig was, besloot hij met zijn zoon Jan een afwateringsgeul te graven.

... en de achterkant.
FOTO'S TEYLERS MUSEUM

Loosdrechtse geheimen

Het 15e-eeuwse kannetje met inhoud.

We schrijven oorlogsjaar 1941. Tijdens het graven stuiten ze 'een spijt diep in de grond' op een steenen kannetje met daarin 28 gouden munten. Via plaatsgenoot Henk Aalberts belandden ze bij het Centraal Museum in Utrecht en uiteindelijk bij de destijds bekende numismaat (muntendeskundige) Schulman. Deze taxeerde de waarde van de middeleeuwse vondst op

1.500 gulden. Voor dat bedrag nam Aalberts de 'schat' over van Pritsen. Kort na de oorlog verkocht hij de munten weer om van de opbrengst te gaan studeren.

Vejling

Daarna trad een jaren durende sfitte in. Totdat in 2010 een zoon van de inmiddels overleden koper van vlak na de oorlog de Loos-

drechtse muntschat ter veiling aanbod bij... de Amsterdamse firma Schulman. De nieuwe eigenaar werd Stichting Roodenburg van Looy. Die voegde kannetje plus munten toen aan haar collectie, die ook nu nog wordt beheerd door Teylers Museum.

Eindelijk kon daar de Loosdrechtse muntschat eens gedegen worden onderzocht. De stenen kan bleek in de tweede helft van de vijftiende eeuw te zijn vervaardigd in het (Duitse) Rijnland. Van de oorspronkelijk 28 munten die vader en zoon Pritsen hadden opgegraven, waren er in de loop der jaren vier zoekgeraakt. Ze zijn nooit meer teruggevonden.

Karel V

De jongste munt uit de stenen kan is er een uit een serie die vanaf 1500 werd geslagen. Dat wil dus zeggen dat de Loosdrechtse muntschat niet eerder dan dat jaar kan zijn begraven. Onder Karel V (1506-1555) werden veel zogenaamde philippusguldens geslagen, maar daarvan zat er in de kan niet één. Al met al nemen muntendeskundigen aan dat de schat tussen 1500 en 1506 is begraven, mogelijk bij een boerderij, maar misschien juist wel blin-nenshuis.

In 2010 is een zogeheten gehalretest op de munten gedaan. De toegepaste methode maakte het echter - anders dan de scan die anno 2016 is uitgevoerd - alleen mogelijk het goudgehalte aan de

buitenkant van de munten te meten. De Portugese cruzado op naam van Joao II (1481-1495) sprong in het oog: deze destijds populaire handelsmunt is van bijna zuiver goud. Ook hoog scoorde een munt uit de Pals van Lodewijk III (1410-1436) met een goudgehalte van 82,7 procent - aan de buitenkant.

742 stuivers

Leuk is dat Pelsdonk ook de vraag opwerpt wat de Loosdrechtse muntschat destijds eigenlijk waard was. Voor het antwoord gebruikt hij een in de numismatiek (het Latijnse nummus betekent munt, net als het Griekse nomisma) 'relatief onderbelichte bron': de rekening van omstreeks 1500 van cisterciënzenklooster Leeuwenhorst bij Noordwijkerhout. Die bevatten veel gegevens over de toenmalige prijzen van arbeid, veen en ambachtelijke producten.

De 'Loosdrechtse' munten hadden bij elkaar een waarde van ongeveer 742 stuivers, aldus Pelsdonk. Daarvoor kon je rond 1500 pakweg 165 ganzen kopen, of 22 varzen, drie merries, elf varkens of vier ossen. Voor dorstige kelen was die berg stuivers goed voor 6,7 liter bier of 202 liter Rijnwijn. Of een boer kon er knechts 165 uur voor laten maaien of 198 uur laten hooien.

De Loosdrechtse 'schat' was ruim vijfhonderd jaar geleden dus bepaald minder dan het bezit van een rijkard, maar een mooie spaarpot was het wel degelijk.

blieum. Patiënten, bezoekers
Vanzelfsprekend staan we

Tergooi zorgt vooruit.

De
S
u
L
de
s
ha
wa
die
He
ce
en
slo
gel
De
me
te